

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ДВНЗ «ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Кафедра лісового та садово-паркового господарства
Державне підприємство «Степовий ім. В.М. Виноградова філіал УкрНДІЛГА»
Державне спеціалізоване лісозахисне підприємство «Херсонлісозахист»
Управління лісового та мисливського господарства у Херсонській області

ДВНЗ «ХДАУ»

**Матеріали II-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції
здобувачів вищої освіти та молодих учених**

«Наукові читання імені В. М. Виноградова»

21-22 травня 2020 року, м. Херсон

Херсон – 2020

«Наукові читання імені В. М. Виноградова»: II-га Всеукраїнська науково-практична конференція. 21-22 травня 2020 року – Херсон: 2020. – 80 с.

В збірку увійшли матеріали з питань методики викладання у вищій школі, екології рослин та природно-заповідної справи, теоретичних і прикладних аспектів інтродукції рослин, сучасних напрямків садово-паркового господарства, захисту рослин, дендрології, лісовідновлення, агролісомеліорації, фітомеліорації, лісівництва та лісознавства.

Відповідальні за випуск: Назаренко С.В.

Збірник підготовлено з оригіналів доповідей без літературного редагування. Всі матеріали представлені в авторській редакції, редколегія не несе відповідальності за недостовірність представленої авторами інформації.

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», 2020

<i>Назарян В.А., Касіч Т.Г.</i> Проблема усихання соснових лісів Західного Полісся	46
<i>Омелянова В. Ю., Гоменюк О. О.</i> Аналіз голонасінних в лісозахисних насадженнях Півдня України	49
<i>Рубанський В.М., Тимощук І.В., Головащенко М.Ф.</i> Проблеми сучасного функціонування системи полезахисних лісових смуг на території Херсонської області	52
<i>Румянцев М. Г.</i> Таксаційні показники та товарно-сортиментна структура 72-річних штучних дубових насаджень після проведення рубок догляду різної інтенсивності у ДП «Тростянецьке ЛГ»	54
<i>Стратічук Н. В., Іващенко М. О.</i> Еколого-економічні засади використання і відтворення лісових ресурсів	57
<i>Тимощук І. В.</i> Результати аналізу даних пробних експрес-площ закладених для комплексного дослідження впливу низових пожеж на динаміку стану соснових насаджень	60
<i>Туровцева Н. М., Бредіхіна Ю. Л., Дмитренко Д. О.</i> Технологія вирощування сіянців у базовому розсаднику державного підприємства «Великоанадольське лісове господарство»	63
<i>Хох А. Н., Звягинцев В. Б.</i> Необходимость учета лесоводственных критериев сосновых насаждений при планировании дендрохронологических исследований	65
<i>Хромуляк О. І., Савущик М. П., Ящук І. В., Шлончак Г. А.</i> Застосування регуляторів росту рослин при вирощуванні сіянців сосни звичайної <i>Pinus sylvestris</i> L.	68
<i>Чередниченко Е. А., Чередниченко Е. С.</i> Образование, агробизнес и диджитализация	70
<i>Шевченко А. Д., Бойко Т. О.</i> Сучасний стан зелених насаджень об'єктів спеціального призначення міста Херсон	72
<i>Ющик В. С.</i> Тополя тремтяча, осика (<i>Populus tremula</i> L.) як перспективна порода для плантаційного лісовирощування	74
<i>Ящук І. В., Хромуляк О. І., Савущик М. П.</i> Випробування регуляторів росту рослин мегафол та стимпо при вирощуванні сіянців сосни звичайної <i>Pinus sylvestris</i> L.	76
<i>Котовська Ю. С., Омелянова В. Ю.</i> Особливості озеленення офісних приміщень	78

Ці види стійкі в даних кліматичних умовах, плодоносять і дають нормально розвинуте насіння. Їх можна використовувати для створення різноцільових насаджень та у захисному лісорозведенні.

Список використаних джерел:

1. Boiko, T. O., & Boiko, P. M. (2017). Evaluation Introduction *Albizia julibrissin* Durazz in Kherson City. (Ser. Biology). In *Traektorianauki: International Electronic Scientific Journal*, 3(1), (pp. 31–37).
2. Бойко Т.О., Бойко П.М., Січна Ю.М. Зимостійкість та морозостійкість *Albizia julibrissin* Durazz в умовах м. Херсона // *Інтродукція рослин*. 2017. №4(76). С.62-68.
3. Бойко, Т. О. (2019). Таксономічна структура і стан вуличних насаджень міста Херсон. *Науковий вісник НЛТУ України*, 29(8), 51-54.
4. Кузнецов С.І., Левон Ф.М., Пилипчук В.Ф., Шумік М.І. Екологічні передумови оптимізації вуличних насаджень у Києві. *Питання біоіндикації та екології*. Запоріжжя. 1998. №3. пр. 57-64.
5. Матусяк М.В., Василевський О.Г., Прокопчук В.М. *Декоративна Дендрологія*. Навчально методичний посібник. Вінниця: ВНАУ, 2015. 140 с.

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ПОЛЕЗАХИСНИХ ЛІСОВИХ СМУГ НА ТЕРИТОРІЇ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Рубанський В.М. – студент, ДВНЗ «Херсонський ДАУ»,
Тимощук І.В. – н.с., заст. директора з наук. роботи ДП «Степовий філіал
УкрНДІЛГА»,
Головащенко М.Ф. – к. с.-г. н., доцент, ДВНЗ «Херсонський ДАУ»

Основне призначення полезахисних смуг полягає у наступному: зменшенні негативної дії посух, суховійних вітрів та пилових бур; поліпшенні мікрокліматичних та ґрунтових умов на прилеглих полях; підвищенні врожайності сільськогосподарських культур; поліпшенні екологічного стану довкілля та естетичного вигляду лісоаграрних ландшафтів.

У 2013 році була схвалена «Концепція розвитку агролісомеліорації в Україні» [1] і для втілення заходів, передбачених концепцією, в першу чергу необхідно провести інвентаризацію земель, зайнятих захисними лісовими насадженнями лінійного типу, що дасть можливість обґрунтувати обсяги робіт з поліпшення стану існуючих лісосмуг. Після цього, потім провести агролісомеліоративне проектування та створити нові полезахисні смуги для досягнення оптимальної площі захисної лісистості [2].

В Херсонській області останнє лісовпорядкування «колгоспних» лісів було проведене у 1995 році. З тих пір, внаслідок природного поновлення, самовільних рубок та стихійних лих змінилась загальна площа лісових смуг, породний склад, вікова структура. Враховуючи сучасний стан, якісний та

кількісний склад існуючих захисних лісових насаджень (ЗЛН) доцільно проаналізувати відповідність підбору деревних порід місцевим умовам, їх довговічність, функціональність, а також надати певні рекомендації щодо їх реконструкції чи відновлення. Таким чином, досліджуване питання є дуже актуальним.

За даними обліків різних років площа полезахисних лісових смуг в Херсонській області становила: в 1994 році – 32694 га, 2005 році – 30888 га, 2010 році – 28951 га. Станом на 2010 рік, полезахисна лісистість Херсонської області склала 1,6%. Найвищі показники полезахисної лісистості у Олешківському, Скадовському та Голопристанському районах, відповідно 2,9 %, 2,4 % та 2,0 %. Найнижча полезахисна лісистість спостерігалась у Каланчацькому – 1,2 %, Нижньосірогозькому – 1,3 %, Генічеському та Іванівському – 1,4% районах.

Відношення площі орних земель (ріллі) до загальної по адміністративних одиницях (розораність) в середньому по області становить 62,4%. При цьому, найвищий показник розораності у трьох районах: Нижньосірогозькому – 90,2 %, Іванівському – 84,9 %, Горностаївському – 84,1 %. Взагалі, в 14 із 18 районів розораність земель перевищує 65 %, що можна оцінити, як екологічне лихо. Крім того, вік сучасних лісосмуг у Херсонській області, створення яких найбільш активно відбувалося протягом 1948-1953-х та 1970-80-х років, досяг критичного для багатьох з них рівня, тобто, перевищує 50-70 років [3].

За даними науковців УкрНДІЛГА, основними проблемами сучасного функціонування системи полезахисних лісових смуг (ПЗЛС) в області є відхилення їх конструкції від оптимальної (ажурної та продувної). Ажурність зменшується через розширення лісосмуг внаслідок заростання узлісь, але може збільшуватися через вирубаня дерев та їхньої загибелі внаслідок ушкодження шкідниками та несприятливими природними факторами. У багатьох випадках далеким від оптимального виявилось розташування лісосмуг, особливо на схилових землях, коли, орієнтуючись на протидію шкодочинним вітрам, їх розмістили під невірним кутом до горизонталей схилу.

Проведений аналіз комплексних показників сучасного стану лінійних захисних насаджень в межах Херсонської області виявив те, що найвищу лісомеліоративну оцінку $Q_{\text{ЛМО}} = 0,986$ мають ПЗЛС створені з дуба звичайного, на другому місці $Q_{\text{ЛМО}} = 0,612$ білоакацієві ПЗЛС, на третьому місці $Q_{\text{ЛМО}} = 0,442$ клена ясенелистого. Найгірший показник $Q_{\text{ЛМО}} = - 1,066$ у тополевих лісосмугах [4].

Отже, для подальшого ефективного функціонування лісових захисних насаджень лінійного типу на території Херсонської області, на нашу думку, необхідно:

- провести інвентаризацію земель, зайнятих захисними лісовими насадженнями лінійного типу;
- збільшити кількість полезахисних лісосмуг, в яких головною породою є дуб звичайний за умови відповідності типу умов місцезростання;

- провести реконструктивні (відновні) рубки в насадженнях акації білої та призначити лісогосподарські заходи у всіх насадженнях з різним породним складом, в тому числі і у тих, що відновилися природним шляхом;
- відмовитись від використання нестійких до зовнішніх факторів впливу та недовговічних порід (тополь) та провести підбір нових порід на науковій основі, відповідно до кліматичних змін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Концепція розвитку агролісомеліорації в Україні. Проблема, що потребує роз'яснення: текст / Офіційний вісник України від 08.10.2013 – 2013р., №75, стор. 59, стаття 2776, код акту 68961/2013.
2. Постанова КМУ від 5 червня 2019 р. № 476 «Про затвердження Порядку проведення інвентаризації земель та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України»/https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/476-2019-п
3. Гладун Г.Б. Основні етапи розвитку лісових меліорацій / Г.Б. Гладун // Лісництво і агролісомеліорація. – Х.: УкрНДІЛГА, 2007. – Вип. III. – с. 117-122.
4. Заключний звіт з держб'юджетної теми № 11 по ДП «Степовий філіал УкрНДІЛГА»: «Розробити методика оцінювання меліоративних функцій полезахисних лісових смуг та насаджень, створених на об'єктах лісової рекультивациі» за 2015 - 2019 рр. /Зубов О.Р., Зубова Л.Г.,Фомін В.І.// Олешки, 2019. – 165 с.

ТАКСАЦІЙНІ ПОКАЗНИКИ ТА ТОВАРНО-СОРИМЕНТНА СТРУКТУРА 72-РІЧНИХ ШТУЧНИХ ДУБОВИХ НАСАДЖЕНЬ ПІСЛЯ ПРОВЕДЕННЯ РУБОК ДОГЛЯДУ РІЗНОЇ ІНТЕНСИВНОСТІ У ДП «ТРОСТЯНЕЦЬКЕ ЛГ»

Румянцев М. Г., с. н. с. лабораторії лісових культур та агролісомеліорації,
канд. с.-г. наук

Український ордена «Знак Пошани» науково-дослідний інститут лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г. М. Висоцького, м. Харків, Україна

Вступ. Рубки догляду за лісом є лісогосподарським заходом, спрямованим на вирощування господарсько цінних насаджень, який проводять шляхом періодичного вирубування дерев, подальше збереження яких у складі насаджень недоцільне. Головними завданнями рубок догляду є: поліпшення якості і породного складу лісів; збереження біорізноманіття лісів, посилення їхніх екологічних, захисних, водоохоронних, санітарно-гігієнічних, оздоровчих, рекреаційних, естетичних та інших функцій; підвищення стійкості та продуктивності деревостанів; скорочення строків вирощування технічної стиглої деревини [Рекомендації, 2017].